

Натисніть тут, щоб  
**купити книгу на сайті**  
або  
**замовляйте по телефону:**  
(0352) 28-74-89, 51-11-41  
(067) 350-18-70  
(066) 727-17-62

**С.І. Якименко**

**АБЕТКА  
ЛОГІКА  
МАТЕМАТИКА**

***Методичний посібник***



ББК 74.1  
Я45

*Рецензенти:*

Бурлачук Л.Ф. — доктор психологічних наук, професор;  
Плахотнік О.В. — доктор педагогічних наук, професор.

*Головний редактор:*

**Будний Б.Є.**

*Охороняється законом про авторське право.*

*Жодна частина цього видання не може бути використана чи відтворена  
в будь-якому вигляді без дозволу автора чи видавництва.*

**Я45 Якименко С.І.**

**Абетка. Логіка. Математика.** Методичний посібник. — Тернопіль:  
Навчальна книга – Богдан, 2001.— 176 с.

**ISBN 966-7924-36-X**

У посібнику подано добірки віршів, загадки, скоромовки, потішки, казки й оповідання, цікаві логічні вправи і ребуси, що допоможуть урізноманітнити й поживити навчальні заняття з молодшими школолярами.

Матеріал першої частини методичного посібника (“Абетка”) згруповано за алфавітним принципом; структуру “Логіки” визначають види завдань (логічні задачі, кросворди, ребуси тощо); а “Математика” побудована таким чином, щоб охопити всі основні математичні поняття, з якими дитина ознайомлюється в першому класі (цифра, число, величина, форма і т.д.).

Матеріал методичного посібника можна з успіхом використовувати на всіх уроках у початковій школі.

Для вчителів молодших класів, вихователів дитячих садків та студентів педагогічних навчальних закладів.

ББК 74.1

ISBN 966-7924-36-X

© Якименко С.І., 2001  
© Навчальна книга – Богдан,  
макет, художнє оформлення, 2001

# АБЕТКА

∞ A ∞



Голосиста буква “А”  
Твій “Букварик” відкрива.  
Не одна вона іде,  
А всю азбуку веде.  
Як веселочка жива,  
З букв складаються слова.

*B. Гринько*

\*\*\*

З букви “А” почнем, малята,  
Рідну азбуку вивчати.  
А яка ж та буква “А”?  
Що нагадує вона?  
Досить схожих є прикмет:  
Мов шпаківня, мов намет...

*B. Гринько*

\*\*\*

Аптеку відвідала Алла.  
А що ж вона там купувала?  
Айву? Абрикоси? Малину?  
Ні, ягідки—вітаміни.

*G. Король*

\*\*\*

Наша Маша маленька,  
На ній шубка біленька.  
Опушка боброва,  
Маша чорноброда.

\*\*\*

Алла, Гая і Андрійко  
Дуже люблять апельсинки.  
Апельсинка запашна  
Тане в ротику сама.



Апельсин, апельсин,  
Сонця світлого син.  
Був спочатку він зеленим  
І між листям заховався.—  
Там недовго зоставався—  
Сонце вгледіло його,  
Полюбило, мов свого:  
Промінцями цілувало,  
Йому боки зігрівало.  
Теплоту він увібрав  
І жовтогарячим став.

*H. Становська*

\*\*\*

А дідусь  
Опанас  
Нам купив  
Ананас.  
То ж приходьте  
До нас,  
Почастуємо  
Вас.  
Ой, смачний  
Ананас!

*B. Гринько*

\*\*\*

Мишка мишку запитала:  
— Що сьогодні поробляла?  
Відказала мишка мишці:  
— Букву “А” шукала в книжці.  
Буду азбуку вивчати,  
Щоб самій уже читати.

*T. Мовчан*



## *Дзінь та Дзень*

На сонячній лісовій галевині жило двоє братів — дзвіночки Дзінь та Дзень. Дзінь був старшим братом, а Дзень — молодшим. Кожного ранку сонечко заглядало до них у гості. Спочатку воно вітало Дзіня, а потім — Дзеня. Коли сонечко ішло спочивати, воно теж прощалося з дзвіночками, потискуючи руку спочатку Дзіневі, а потім — Дзеневі. Дзень ображався на брата, бо той був завжди в усьому першим.

Одного ранку випала рясна роса.

— Я хочу вмитися першим, — сказав Дзень.

— А чому ти маєш бути першим? — запитав Дзінь.

Брати засперечались і так голосно задзвеніли, що всі навколо прокинулись. Тіточка Роса хотіла заспокоїти їх, та це не вдалося. Тоді вона близнула прозорими краплями на братів. Дзінь та Дзень замовкли. Стало тихо. Дзвіночки побачили всіх мешканців галевини і зрозуміли, що вони їх розбудили. Братам стало дуже соромно, і відтоді дзвіночки Дзень і Дзінь дивляться сором'язливо, схиляючи донизу свої гарні голівки.

С. Якименко



## *Дельфіни*

Дельфіни живуть у воді, проте, як і тварини-ссавці, що живуть на суші, дихають повітрям.

Дельфіни живуть стадами по 15–40 тварин. Плавають вони зі швидкістю до 50 кілометрів за годину, а спілкуються між собою цокотінням і свистом.



## *Гра “Дідусь Макар”*

Одного із гравців обирають “дідусем Макаром”. Решта дітей відходять від нього і загадують яку-небудь роботу: шити, рвати ягоди, танцювати тощо. Тоді підходять до “дідуся” і кажуть:

— Здрастуй, дідусю Макаре!

— Здрастуйте, милі діти. Де були? Що робили?

Діти відповідають:

— На городі (у саду, на річці, у кімнаті і т.п.).

Тоді показують мімікою, рухами, що вони робили. Коли “дідусь” вгадає, усі тікають, а він їх ловить. Кого впіймає, той стає “дідусем”. А коли “дідусь” не вгадає — діти кажуть, що робили, і теж тікають.

# ЛОГІКА

## ПРИСЛВ'Я ТА ПРИКАЗКИ

- Одна розумна голова — добре, а дві — ще ліпше.
- Сім п'ятниць на тиждень.
- Де хвіст перед веде, там голова ззаду йде.
- Слово — не горобець: випустиш — не впіймаєш.
- З малої іскри великий вогонь буває.
- Мале тілом, та велике ділом.
- Хоч річка й невеличка, а береги ламає.
- Штани, як решето, а чоботи їсти просять.
- Один з відром, а семеро з пером.
- Велика риба малу цілою ковтає.
- Дружній череді вовк не страшний.
- В гурті й каша смачніша.
- Де сім господинь, там хата не метена.
- Ніхто не знає, лиш пугач, та сова, та людей півсела.
- Лінівий день гуляє, три дні спить, два — слабий, а на сьомий — вихідний.
- Хоч би і три дні не їсти, аби з печі не злізти.
- Пісня ні в добру, ні в лиху годину не покидає людину.
- Як є початок, то й кінець буде.
- Де багато пташок, там нема комашок.
- Взимку сонце так сміється, що вікна плачуть.
- Літо зиму годує.
- Багато снігу — багато хліба.
- Добрий початок — половина діла.
- Маленька праця краща за велике безділля.
- Дерево шанують, як добре родить, а чоловіка — як добре робить.
- Під лежачий камінь вода не тече.
- Сильна воля гори перевертає.
- Добре вчити того, хто хоче все знати.
- Крапля камінь точить.
- Чистий, як сльоза.

- Верткий, як в'юн.
- Тримається, як реп'ях кожуха.
- Мовчить, як води в рот набрав.
- Так тісно, що яблучку ніде впасті.
- Старий, як світ.
- Весела, як весняне сонечко.
- Хто великого не бачив, той і малому дивується.
- Не молот кує, а коваль.
- На те коня кують, щоб не спотикався.
- Чим темніша ніч, тим яскіші зорі.
- До кого пристанеш, таким і станеш.

## СКОРОМОВКИ

- Хвалилась сорока  
Знайомим півроку:  
— Торік навесні  
Я мовчала три дні!
- — Ти чому, сороканіжко,  
Не виходиш грати в сніжки?  
— Доки взую сорок ніг,  
То розтане зовсім сніг.
- Щоб тримати  
Три мати,  
Треба мати  
Три мати.
- Три черти корчували корч,  
корчували, корчували,  
понакорчовувалися.
- У чотирьох черепашок четверо черепашенят.
- Шротом по перепелах та по тетеревах.
- Мила мила руки милом.
- Два дроворуби рубали дрова.
- Ішов Прокіп — кипів окріп.  
Прийшов Прокіп — кипить окріп,  
Як при Прокопові, так і при Прокописі  
І при Прокопенятах.
- Летів горобчик, сів на стовпчик.  
Прибіг хлопчик — утік горобчик.

## ЛОГІЧНІ ЗАДАЧІ

### *Скільки Оль?*

В дзеркало Оля  
Поглянула в школі.  
Скільки дівчаток з'явилось?

### *Знайди число*

Переставляючи між собою цифри 1, 2, 3, ми отримали трицифрові числа. Серед поданих варіантів бракує одного числа. Знайди його.

123    312    132    321    213 ...

### *Знайди якомога більше “трійок” у поданих словах*

Трап, стригти, сестри, гостріти, Петрик, постріл, хитрий, настрій, тривога, старт, Дмитрик, ватра, вітрина, майстри, стриже, тритон, люстра, гетри, Стрий, трикотаж, струмінь.

### *Головоломка*

У кімнаті чотири кутки. В кожному кутку сидить кіт, навпроти кожного кота — по три коти. На хвості кожного кота — по одній кішці. Скільки всього котів у кімнаті?

### *Скільки курей?*

Два півники, два півники

Підмітали ними вулички.

У саду в'язали віники.

Ти назвеш мені число:

Дві курочки, дві курочки

Скільки всіх курей було?

### *Яка сходинка?*

Яка сходинка буде середньою на східцях з 10 сходинок?

### *Пташки на дашику*

На фарбований дашок

Троє задрімало,

Сіло декілька пташок.

Одна чистила крило...

Двоє заспівало,

Скільки всіх пташок було?

## ОРІЄНТУВАННЯ В ЧАСІ

\*\*\*

Золоте барилечко  
Вранці покотилося,  
Ні стукоту, ні грюокоту —  
Не впало, не розбилося.  
Коли ж накрасувалося —  
За темний бір сховалося.

*(Сонце)*

\*\*\*

Нечутною ходою  
Великий білий бик  
Підійде під віконце  
Та в шибу рогом — штрик!  
І стуку не наробить,  
І шиби не поб'є,  
А тільки стане видно  
У хаті все, як є.

*(День)*

\*\*\*

Коли вранці хтось кудись  
Поміж люди йде, бува,  
То під шапкою завжди  
Є у нього голова.  
А Микита боровий  
Має шапку, як і всі,  
Та не має голови.  
На чім шапка?  
На нозі!

*(Гриб)*

\*\*\*

Швидко скрізь цей птах літає,  
Безліч мошок поїдає,  
За вікном гніздо буде,  
Тільки в нас він не зимує.

*(Ластівка)*

\*\*\*

Дивний крихітний автобус  
По піску кудись поліз...  
А він ходить так повільно  
Через те, що без коліс.

*(Черепаха)*

\*\*\*

Швидко гризе, дрібно жує,  
Само не ковтає.  
Хто його відгадає?

*(Пилка)*

\*\*\*

Сіла дівчина спочити  
На краю села,  
Розчесала довгі коси,  
Чорні, мов смола.  
В них засяяли зорини.  
Як же звати цю дівчину?  
Он підказує нам сич:  
— Чорні коси чеше...

*(Ніч)*

\*\*\*

Сонце глянуло в кімнату,  
Зацвірінькали пташки:  
— Годі спати!  
Годі спати!  
Прокидайтесь, малюки!

*(Ранок)*

\*\*\*

В синім небі путь моя,  
Швидше всіх літаю я,  
Маю крила, хоч не птах,  
Люди звуть мене...

*(Літач)*

\*

Хлопчик ліг спати о 7 годині вечора. Він навів будильник на восьму годину, щоб встати вранці. Скільки годин він спав, поки його не розбудив будильник?

(Одну годину)

\*

14 кролів поділіть між 14 учнями так, щоб кожному учневі дати по одному кролю і щоб один кріль залишився у клітці.

(Одному учневі дати кроля з кліткою)

\*

Пара коней пробігла 20 км. Скільки кілометрів пробіг кожен кінь?

(Двадцять)

\*

Коли ми дивимось на цифру 2, а кажемо 10?

(Коли дивимось на годинник)

\*

Коли ми дивимось на цифру 3, а кажемо чверть?

(Коли дивимось на годинник)

\*

Півень голосно кричить,

Сто душ може розбудити.

Скільки півнів посадити,

Щоб душ двісті розбудити?

(Одного)

\*

Мотоциклист їхав у село. Назустріч йому їхало три легкові автомашини і одна вантажна. Скільки всього машин їхало в село?

(Жодної)

\*

У дівчинки стільки ж братів, скільки й сестер, а в хлопчика з цієї сім'ї братів немає. Скільки у сім'ї хлопчиків і скільки — дівчаток?

(Один хлопчик і дві дівчинки)

\*

Дідуся звати Григорій Васильович, його онука — Андрій Віталійович. Як звуть батька онука?

(Віталій Григорович)

\*

Одне яйце можна зварити за 4 хвилини. За скільки хвилин можна зварити три таких яйця?

(За чотири)

\*

З пункту А вийшов пішохід. Назустріч йому з пункту В виїхав автобус. У пункті С вони зустрілися. Хто з них ближче до пункту А?

(Пішохід)

\*

Вовк і Засєць пішли купувати морозиво. Вовк і каже: “Я — великий і куплю три порції морозива, а ти — маленький, то попроси дві порції”. Засєць погодився. Вовк купив три порції морозива, а Засєць ... два рази по дві порції. З’їв Вовк морозиво, глянув на Зайця та як крикне: “Ну, Зайцю, постривай!” Чому розгнівався Вовк?

(Бо Засєць з’їв чотири порції морозива)

---

### *Навчальне видання*

**ЯКИМЕНКО Світлана Іванівна**

## **Абетка. Логіка. Математика**

**Методичний посібник**

Головний редактор *Будний Б.С.*

Технічний редактор *Козуб I.O.*

Редактор *Чорненька І.М.*

Комп’ютерна верстка *Побережник О.В.*

Обкладинка *Басалиги В.А.*

Підписано до друку 11.09.2001. Формат 60×84/16. Папір газетний.  
Гарнітура Таймс. Умовн. друк. арк. 10,23. Умовн. фарб. відб. 10,23.

Видавництво “Навчальна книга – Богдан”

Свідоцтво №24637417 від 13.11.97

46008, м. Тернопіль, вул. Танцюрова, 14. А/с 534

тел./факс: (0352) 25-18-09, 43-00-46, 25-37-53

E-mail [publishing@budny.te.ua](mailto:publishing@budny.te.ua)

[www.bohdan-books.com](http://www.bohdan-books.com)